

ODŮVODNĚNÍ

A. OBECNÁ ČÁST

1. VYSVĚTLENÍ NEZBYTNOSTI NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Po zavedení systému podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP) na základě novely školského zákona (zákon č. 82/2015 Sb.) a navazujících prováděcích právních předpisů (zejména pak vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů) byla v rámci analýzy implementace společného vzdělávání, zjištění České školní inspekce (dále ČŠI), Národního ústavu pro vzdělávání (dále NÚV) a praxe škol a školských poradenských zařízení (dále ŠPZ) identifikována některá legislativní pravidla, která praktické uplatnění podpůrných opatření (dále PO) zásadně komplikují a zasahují do plynulosti výuky všech žáků. Předkládaná právní úprava si klade za cíl tato pravidla pozměnit ve prospěch funkční aplikace PO. Operativní projednání návrhu právního předpisu je důležité z důvodu včasného nastavení podmínek efektivního a účelného využívání finančních prostředků státního rozpočtu v souladu s původním záměrem systému PO. Dalším, ne méně důležitým, důvodem je nejlepší zájem žáků se SVP i všech dalších účastníků vzdělávacího procesu.

2. ODŮVODNĚNÍ HLAVNÍCH PRINCIPŮ

Analýza společného vzdělávání přinesla mnoho poznatků o tom, že ne zcela efektivně funguje předpokládaný princip sdílení PO (nejen u asistentů, ale například u pedagogické intervence). Nejčastěji platí co žák, to samostatné PO. Dále došlo k přetížení ŠPZ zejména v souvislosti s rediagnostikou žáků se SVP, kdy nebyla ze strany klientů dodržena lhůta dvouletého přechodného období. Náběh společného vzdělávání komplikovala nová administrativa spojená s nárokovými PO. ŠPZ se snažila respektovat vždy nejlepší zájem žáka, ale často musela čelit tlakům zákonných zástupců nebo škol v přípravě vhodných doporučení pro vzdělávání těchto žáků. Ze zjištění ČŠI vyplynulo, že v mnoha případech byl žák vzděláván asistentem pedagoga (dále AP), učitel se věnoval pouze ostatním žákům. ČŠI rovněž identifikovala potřebu zjednodušit administrativní procesy spojené s poskytováním podpory všech stupňů, vytvořit jednotný systém pro kontrolu doporučených PO, návazně pak žádostí škol o financování těchto PO a těch skutečně realizovaných (pořízených).

Potřebnost individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP) u žáků s lehkým mentálním postižením vzdělávaných podle minimálních upravených výstupů bude vždy konzultována se ŠPZ a s učiteli, protože u všech potřebný není. Pracovníci škol a ŠPZ směřují požadavky k jasné specifikaci, kdy je skutečně nutné škole/žákovi IVP jako PO doporučovat a kdy stačí při vzdělávání respektovat závěry doporučení. Z toho vyplývá potřeba přesně vymezit, kdy je nutné PO IVP využívat, co má být jeho základním specifickým a těmito změnami systém IVP zjednodušit a minimalizovat. Cílem je snížení administrativní zátěže spolu se zajištěním účelnosti tohoto dokumentu.

Zlepšení efektivity systému služeb školských poradenských pracovišť je jedním z navrhovaných principů novely. V současné situaci mají zákonní zástupci žáků možnost získat doporučení na PO v (několika) různých ŠPZ a doporučení k potřebám žáka se mohou lišit, a to i v závislosti na vůli zákonných zástupců. Žádoucí stav by měl být charakterizován spíše efektivní poradenskou službou, kdy nároky (žáků a zákonných zástupců) na vyšetření budou vztaženy k jednomu odbornému pracovišti ŠPZ s možností případného využití revizního pracoviště. V případě kombinovaného zdravotního postižení bude zachována nutnost zpracování doporučení ke vzdělávání žáka i dalšími ŠPZ s ohledem na jejich zaměření.

Efektivita personální podpory jako formy PO je dalším principem navrhovaných změn. Inkluzivní vzdělávání má nejen individuální, ale i sociální dimenzi. Adresnost podpory (která je považována za přínos celého procesu společného vzdělávání), umožňuje významně individualizovat strukturu PO, vychází ze skutečných potřeb žáka, je cílená. Sociální dimenze inkluze spočívá v posilování komunitních zdrojů školního sociálního prostoru, jehož

dynamika ovlivňuje kompetence všech žáků pro zvládání náročných životních situací. Zapojení žáka se SVP do těchto sítí a podpora jeho aktivní participace ve školním životě jsou proto neméně důležitým PO. Cílem PO v obou těchto dimenzích je co nejvyšší míra nezávislosti žáka se SVP na podpoře individuální a co nejvyšší míra jeho aktivního zapojení do formálních i neformálních procesů učení, výuky a školního života jako takového. Personální podpora jedinců se SVP je jedním z opatření, které na jedné straně naplňuje individuální dimenzi inkluze, na druhé straně je rizikem pro její sociální rozměr. Navrhované změny počítají s omezením počtu AP na jednoho ve třídě běžné školy. Jejich cílem je na jednu stranu poskytnout žákům se SVP individuální podporu, ale současně omezit riziko pro dynamiku sociálních procesů edukačního prostoru školní třídy, které přináší přítomnost více asistentů ve třídě.

PO 1. stupně, které poskytuje škola na základě vlastní pedagogické diagnostiky, je standardní postup podpory žáka, který vyžaduje zvýšenou míru individuálního přístupu při vzdělávání, ale nevykazuje ještě SVP. Frekvence zpracovávání plánu pedagogické podpory (dále PLPP) byla upravena již první novelou vyhlášky č. 27/2016 Sb. Vnímání PLPP a jeho účelnosti se na straně pedagogické a poradenské komunity různí: některá odborná stanoviska vidí PLPP jako důležitý nástroj plánování vzdělávání žáka (zejména pokud je spojen s praktickými dovednostmi pedagoga, který PLPP využívá v praxi), jiná odborná stanoviska označují PLPP jako irelevantní, nadbytečný (zejména pokud není spojen s praktickými dovednostmi pedagoga v oblasti plánování a plánovitého postupu v individualizovaném vzdělávání žáka). Zůstává zcela v kompetenci školy, zda tento PLPP zpracuje a bude pro podporu žáka v 1. stupni PO využívat nebo zvolí jinou formu plánování podpory. Škola však je povinna doložit ŠPZ, případně ČŠI, informaci o podpůrných opatřeních prvního stupně poskytovaných žákovi.

Nehospodárné a často i duplicitní financování PO vedlo předkladatele návrhu k zavedení podmíněné normované finanční náročnosti (dále PNFN) a tedy mechanismu posouzení reálné situace a podmínek, do kterých bude předepisováno žákovi PO. Zavedení PNFN u personálních podpor a u kompenzačních pomůcek umožní neduplicitní, efektivní a účelné čerpání prostředků státního rozpočtu na společné vzdělávání při zajištění optimální kvality vzdělávacích podmínek žáků se SVP a naplňování stanovených PO. Odpovědnost využití doporučení bude mít ředitel školy, který před požadavkem přidělení finančních prostředků posoudí konkrétní materiální podmínky školy/třídy.

Současná úprava vyhlášky č. 27/2016 Sb. umožňuje působení až čtyř pedagogických pracovníků v jedné třídě. Ke snížení počtu na dva pedagogické pracovníky dochází především z důvodu zamezení kontraproduktivního vysokého počtu dospělých ve třídě při výuce. Pedagogičtí pracovníci by měli být ve třídě běžné školy maximálně dva, z toho maximálně jeden AP ve třídě financovaný ze státního rozpočtu. Výjimka třech pedagogických pracovníků ve třídě běžné školy bude stanovena na situace např. při zajištění odborné výuky, tandemové výuky, překryvu učitelek mateřské školy či přítomnosti školního psychologa, školního speciálního pedagoga. Vzdělávání žáků se SVP, které lze saturovat personální podporou, vyžaduje podle mnoha názorů zapojení spíše druhých pedagogů. Cílem úpravy je také důraz na kvalitu poskytovaného vzdělávání. Ze zjištění ČŠI rovněž vyplynulo, že většina AP má střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou a kurz AP. Skutečná podpora žáka ve vzdělávání postrádala patřičnou odbornost, i když často vykonávali AP samostatně činnosti jako výklad a dovysvětlení nového učiva. Současně často docházelo k rušení výuky při komunikaci se žákem se SVP, někdy pak i k jejich odchodu mimo hlavní vzdělávací prostor třídy. Ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9 je třeba zavést nejvyšší počet tří pedagogických pracovníků na jednu třídu. Z hlediska kvality výuky je v těchto školách a třídách optimálnějším modelem financování dvou speciálních pedagogů a jednoho AP. Vysoký počet AP v jedné třídě se ukázal jako neefektivní, ať už z důvodu organizační náročnosti či malé podpory samostatnosti žáků.

K odstranění nyní nesystémového § 18 o podpoře AP (pro sociálně znevýhodněné žáky, nad rámec systémové podpory formou PO) dochází z důvodu ukončení přechodného období

pro rediagnostiky žáků se SVP k 31. 8. 2018. AP pro uvedené žáky budou nadále financovány z prostředků státního rozpočtu jako PO nebo ze šablon zjednodušeného vykazování OP VVV.

Omezení rediagnostiky je dalším z principů navrhovaných změn. Vyjádření o potřebě nové diagnostiky nejpozději jeden rok po první diagnostice je limitem, který je opodstatněný z důvodu potvrzení či upřesnění prvotního doporučení. Změny termínů dalších rediagnostik žáků se budou přizpůsobovat potřebám konkrétního žáka, rovněž i vzdělávacím etapám většiny těchto žáků. Praxe ukázala, že není nutné limitovat platnost doporučení vždy na dva roky jednotně pro všechny případy. Pro zajištění správného zařazování žáků do odpovídajícího vzdělávacího programu a typu školy jsou nastaveny další kontrolní mechanismy, mj. informovaný souhlas zákonných zástupců, revizní pracoviště NÚV i kontrolní činnost ČŠI. Termíny rediagnostik budou po 1. roce a pak v souladu se vzdělávacími etapami žáka (ve 3., 5., 9. ročníku a na střední škole), nejdéle po čtyřech letech. V případě doporučení zařazení žáka do školy nebo třídy pro žáky s lehkým mentálním postižením bude první doporučení platné nejvýše po dobu jednoho roku a dále pak po dobu nejvýše dvou let. Při převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální je stanovena platnost u prvního doporučení nejdéle po dobu dvou let a dále pak podle povahy speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

Zařazování žáků se SVP přednostně do hlavního vzdělávacího proudu je řešeno v rámci školského zákona, ale přesto je u velké části veřejnosti vnímáno ustanovení § 19 odst. 1 negativně jako diskriminační, i když současná vyhláška v tomto směru pouze duplikuje text zákona. Odstraněním tohoto ustanovení dojde nejen ke zjednodušení právního předpisu, ale přispěje k jeho srozumitelnosti a věcnosti.

Zrušení jednodruhovosti škol, které jsou podle platného právního předpisu zřízeny pouze pro žáky s určitým druhem zdravotního postižení, bude mít příznivý dopad i pro žáky s dalšími druhy zdravotního postižení – na úrovni školy inkluzivní – sociální dopad. V praxi bylo toto opatření dosud obtížné realizovat, takže nedojde k přesunu žáků mezi školami.

Odstraněním slova „škola“ v odst. 5 § 19 bude zajišťována prevence neúspěšné integrace žáků se závažným zdravotním postižením, u kterých je v systému společného vzdělávání nanejvýš potřebná péče odborníků – speciálních pedagogů. Vzdělávací program pro tyto žáky bude na základě diagnostiky ŠPZ (s informovaným souhlasem zákonných zástupců) stanoven v souladu s jejich nejlepším zájmem, tzn. tak, aby byl využit jejich maximální vzdělávací potenciál.

Změnou ustanovení § 24 a § 25 bude umožněno zřizování víceoborových tříd. Z podkladů ze školních matrik středních škol od školního roku 2010/2011 do současnosti bylo zjištěno, že školy a třídy, oddělení a studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 zajišťují vzdělávání žáků ve třídách s několika obory vzdělání. Školy tak zřizují tzv. víceoborové třídy ve snaze vyrovnat se s nepříznivými důsledky demografického vývoje, s požadavky trhu práce na požadované profese i s malým zájmem žáků nastupujících ze základních škol o obory vzdělání zejména s výučním listem. Současné znění vyhlášky nestanoví pravidla pro tvorbu víceoborových tříd, které obsahují několik oborů vzdělání a dostatečně nestanoví pravidla pro určení maximálního počtu žáků ve skupině při realizaci odborného výcviku ve třídách, odděleních a studijních skupinách zřízených podle § 16 odst. 9. Cílem těchto opatření je zajistit odpovídající kvalitu a úroveň vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zejména v technických oborech.

Analýza využití současné podoby Přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. přinesla řadu poznatků o tom, kde není současná nabídka optimální z hlediska zajištění rovných příležitostí dětí, žáků a studentů. Z toho důvodu je navrženo doplnění některých položek, případně je doplněna úprava finančních částek, jestliže se jeví současně nastavené hodnoty normované finanční náročnosti (dále NFN) jako příliš vysoké nebo naopak nízké. Dále bude zavedena PNFN omezující duplicitní nakupování pomůcek v případech, kdy škola již

potřebné pomůcky k dispozici má. Pomůcky s nejnižší finanční hodnotou (do 500,-Kč) budou ze seznamu odstraněny a školami financovány z ONIV.

3. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY SE ZÁKONEM

Navrhovaná vyhláška novelizuje právní předpis, který je vydán v souladu s § 19 školského zákona, jakož i dalších ustanovení (§ 23 odst. 3 a § 26 odst. 4). Samotná novela představuje pouze dílčí změny dosavadní právní úpravy v mezích zákonného zmocnění.

4. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE, JUDIKATUROU SOUDNÍCH ORGÁNŮ EVROPSKÉ UNIE A OBECNÝMI ZÁSADAMI PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

Ve smyslu čl. 165 a 166 SFEU je společná politika všeobecného a odborného vzdělávání vyloučena z harmonizace zákonů a ostatních právních předpisů členských států. Právo EU plně respektuje odpovědnost národní právní úpravy členských států v oblasti organizace vzdělávacích systémů.

Na předložený návrh se v širších souvislostech vztahuje:

- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, kterou přijala také EU (2010/48/ES),
- Listina základních práv EU (2012/C 326/02).

Máme za to, že návrh je plně slučitelný s právem Evropské unie.

5. PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Navrhovaná právní úprava nezvyšuje nastavení finanční náročnosti PO. Cílem je efektivní nakládání s finančními prostředky státního rozpočtu, a to na PO AP a kompenzační pomůcky.

Na základě kvalifikovaného odhadu vycházejícího z nákladů vynaložených na speciální pomůcky a učebnice v období 1. 9. 2016 – 30. 11. 2017 je možné konstatovat, že zavedením PNFN kompenzačních pomůcek a úpravou jejich cen v Příloze č. 1, včetně nastavení jednotných podmínek jejich doporučení ŠPZ a financování bagatelních pomůcek z prostředků ONIV, dojde k roční úspoře více než 15 mil. Kč.

V běžných základních školách působilo k 30. 9. 2017 celkem 11 298 AP, což je 7 447,51 přepočtených úvazků. Přesný ekonomický dopad omezení počtu PO realizovaných AP nelze v současné době vyčíslit, protože Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nemá k dispozici potřebné statistické údaje o počtech pedagogických pracovníků v jednotlivých třídách.

6. ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA RODINY A DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL, ZEJMÉNA OSOBY SOCIÁLNĚ SLABÉ, OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

Navrhovaná úprava se dotýká výše uvedeným způsobem osob (dětí, žáků a studentů) se znevýhodněním. Obecně má systém PO pozitivní dopady na vzdělávání osob se znevýhodněním.

Navrhovaná úprava zajišťuje takovou míru podpory, která odpovídá potřebám konkrétních žáků a zajišťuje přidělení PNFN u personální podpory AP a kompenzačních pomůcek, která odpovídá skutečným nárokům žáků se SVP. Předložený návrh pouze upravuje některé parametry podpory, aby se zajistilo účelnější a efektivnější využití finančních prostředků státního rozpočtu. Standard podpory poskytovaný konkrétním osobám zůstává zachován, a proto nedojde k negativním sociálním dopadům.

7. ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

Navrhovaná právní úprava není diskriminační. Novelizovaná vyhláška č. 27/2016 Sb. právě naopak směřuje k naplnění vzdělávacích potřeb všech žáků bez rozdílu, v souladu s jejich nejlepším zájmem. Na tomto přístupu předkládaná vyhláška nic nemění.

8. ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady ve vztahu k životnímu prostředí.

9. ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU

Změny obsažené v návrhu žádným způsobem neovlivňují bezpečnost či obranu státu.

10. ZHODNOCENÍ DOPADŮ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Pokud dochází k předávání osobních údajů, tak pouze mezi orgány státní správy, respektive mezi školami a školskými zařízeními, a to v míře nezbytné pro realizaci práva na vzdělání. V novele se upravuje nově pouze předávání doporučení ŠPZ mezi školou a ČŠI, která je kontrolním orgánem, jež může dát podnět k revizi doporučení.

11. ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK

Návrh novely vyhlášky je pouze změnou upravující vnitřní rozpory a změnou přinášející některé administrativní úspory. Návrh nepřináší žádná nová potenciální korupční rizika.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K článku I

K bodům 1 až 5 (§ 3)

Změna § 3 odst. 1 vyhlášky povede k okamžitému snížení administrativy, aniž by to mělo jakýkoliv praktický negativní dopad.

Z praxe škol a ŠPZ vyplývá potřeba přesně vymezit, kdy je nutné IVP využívat, co má být jeho základním specifickým (např. „speciální“ cíle, které nejsou součástí školního vzdělávacího programu) a těmito změnami systém IVP zjednodušit a minimalizovat. V mnoha případech byl IVP doporučován vždy, když se žák vzdělával podle minimálních očekávaných výstupů. Následně docházelo k tomu, že byl zpracovaný IVP dokumentem pouze formálním. V současné době Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání ani vyhláška č. 27/2016 Sb. neobsahují informaci o tom, kdy a jakým způsobem lze s úpravou obsahu vzdělávání pracovat. To činí v praxi velký problém, zejména v případě využití minimálních očekávaných výstupů základního vzdělávání. Změnou vyhlášky dojde k jasné specifikaci, kdy IVP doporučovat.

K bodům 6 až 8 (§ 5)

Školský zákon vychází z principu PO jako skutečné nezbytné edukační potřeby konkrétního žáka, ne z důvodů postižení/znevýhodnění. AP i další personální PO tak nelze vázat jen na postižení/znevýhodnění jako jeden z možných důvodů SVP žáka, ale právě na „náročnost“ žáka při vzdělávání. Zavedením sdílení ve všech stupních PO dojde k účelnějšímu a efektivnějšímu využívání prostředků státního rozpočtu, posílení sociální role AP. Individuální asistence by byla možná výjimečně, zpravidla u těch nejnáročnějších žáků, rozhodující by byla skutečná potřeba konkrétního žáka. Záměrem je důraz na kvalitu poskytovaného vzdělávání. Finanční prostředky je v tomto případě vhodnější využít na působení speciálního pedagoga než AP, který není odborníkem v oblasti speciálně pedagogického působení při vzdělávání žáka. Největší podíl AP ve vzdělávacím procesu je tvořen pracovníky se středním vzděláním ukončeným maturitní zkouškou a absolvovaným kurzem pro AP. ČŠI zjistila, že v nezanedbatelném podílu vyučovacích hodin na základních školách AP vykonávali činnosti, které by samostatně vykonávat neměli (dovysvětlení nového učiva, podpora při vypracování úkolů, podpora očekávaného chování žáků), případně by měly být ponechány zcela v kompetenci učitele (výklad nové látky). Navrhovaná změna ustanovení vytváří podmínky ke skutečnému zapojení žáka do skupiny třídy při zajištění odborného pedagogického vedení.

K bodům 9 až 11 (§ 10 a 11)

PLPP je nástrojem/dokumentem o poskytovaných PO v 1. stupni. Současně má škola po uplatňování různých forem podpory žáka v 1. stupni PO provést nejpozději do tří měsíců vyhodnocení efektivity poskytování PO, a pokud je potřeba žákovi poskytnout vyšší míru podpory, pak je to důvod k odeslání žáka do ŠPZ. Pokud je však poskytování PO v 1. stupni dostatečné, je potřeba zajistit jejich poskytování i nadále. Je ponecháno zcela na zvážení školy, jestli jsou pedagogové motivováni tento dokument vypracovávat a umějí jej využívat

nebo zda chtějí podporu žákům v 1. stupni PO poskytovat jiným způsobem. Pokud poskytování PO v 1. stupni vyústí v odeslání žáka do ŠPZ za účelem zjištění SVP a možném přiznání PO ve 2. a vyšším stupni, sdělí škola všechny dosud využívané formy podpory žáka příslušnému ŠPZ. Tím dojde i ke snížení administrativní zátěže škol související s implementací společného vzdělávání. Jedná se o legislativně-technickou úpravu ustanovení, které bylo v mezidobí novelizováno.

K bodu 12

Jde o legislativně-technickou změnu.

K bodům 13 až 15 (§ 15 a 16)

I když je v dotčeném ustanovení vyhlášky uvedeno „zpravidla“, praxe ukázala, že školy a ŠPZ dodržují časový odstup rediagnostik dvou let, přestože není na základě vyhodnocování dosavadních poskytnutých opatření další psychologické a speciálně pedagogické vyšetření opodstatněné. Současná formulace bude proto nahrazena zněním: „Školské poradenské zařízení v doporučení stanoví dobu, po kterou je poskytování podpůrného opatření nezbytné; tato doba zpravidla nepřesáhne 2 roky, přičemž v odůvodněných případech lze tuto dobu prodloužit o 4 roky“. Pokud ŠPZ stanoví dobu platnosti doporučení, je nadbytečné je výslovně limitovat.

V rámci fungování současného systému může ŠPZ zjistit, zda žák již prošel diagnostikou, pouze přímou komunikací s konkrétní školou, kde je vzděláván. ŠPZ nejsou dosud propojena elektronickým systémem. Tlak zákonných zástupců na přidělování PO se ukázal velmi silný zejména v případě přidělování personální podpory AP. Opakovaná diagnostika žáka bude možná pouze při ročním vyhodnocení nebo při nové diagnostice, jinak pouze při podstatné změně okolností. Práva zákonných zástupců a žáků se SVP nebudou nijak omezena, neboť mají možnost využít ustanovení § 16b) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů a požádat revizní pracoviště o revizi doporučení. V praxi ŠPZ tak dojde ke snížení administrativní zátěže při zbytečných diagnostikách.

K bodům 16 až 19 (§ 17)

Z praxe škol bylo zjištěno, že při současném působení čtyř pedagogických pracovníků v jedné třídě je výuka nejen těžko organizačně zvládnutelná, ale především dochází k rušení individuální a skupinové výuky žáků se SVP i těch ostatních. Je nutno brát v potaz především pedagogický záměr a nejlepší zájem žáka, kdy větší počet AP brání v efektivní integraci žáka a rozvoji jeho maximálního vzdělávacího potenciálu. Při šetření ČŠI byl malý přínos AP pedagogickými pracovníky školy odůvodněn minimální nebo žádnou pozorností věnovanou ostatním žákům a pasivitou asistenta. Učitelé navíc upozorňovali na to, že ostatní žáky přítomnost AP ruší (pokud pracuje pouze s jedním žákem, což ale není žádoucí stav, případně jejich pozornost rozptyluje pohyb asistenta po třídě) a v některých případech ho nevnímají jako autoritu. Omezení počtu pedagogických pracovníků financovaných z prostředků státního rozpočtu se týká tříd běžných škol. V případě čtyř žáků ve třídě s vyšším stupněm podpory a potřebou AP je cílem raději volit tandem dvou pedagogů. Úpravou tohoto ustanovení bude podpořeno účelné a efektivní čerpání prostředků státního rozpočtu. Vzdělávání žáků se SVP pak bude více směřovat k podpoře jejich samostatnosti, získávání sociálních kompetencí, začlenění do sociální skupiny třídy a tím ke skutečné integraci/inkluzi. Je nutné připomenout, že kromě personální podpory mají být podle Přílohy č. 1 výše uvedené vyhlášky poskytovány žákům se SVP na základě doporučení ŠPZ další PO, např.:

- úprava metod a organizace výuky,
- úprava obsahu a výstupů vzdělávání,
- vytvoření IVP
- úprava hodnocení.

Rozsah těchto opatření zahrnující úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postoju ke školní práci, v odůvodněných případech také úpravy obsahu vzdělání a výstupů ze vzdělání, jsou považovány za významný aspekt pro podporu vzdělávání žáků se SVP a zohledňující dostatečně jejich individuální schopnosti a dovednosti a podporující využití jejich vzdělávacího potenciálu. Zavedením maximálního počtu tří pedagogických pracovníků ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9 dojde k podpoře kvality poskytovaného vzdělávání, např. využíváním práce ve dvojicích a skupinách, a tím k dosahování co nejvyšší míry úrovně sociálních kompetencí.

K bodu 20 (§ 18)

Ustanovení se z níže uvedených důvodů navrhuje vypustit.

Po uplynutí přechodného období náběhu PO (31. 8. 2018) je nesystémové opakovaně administrovat finanční prostředky na personální podporu AP prostřednictvím rozvojových programů. Z legislativního hlediska není právo na tohoto AP v zákoně ukotveno. Nejedná se o PO. Nadále bude podpora pro sociálně znevýhodněné žáky zajištěna prostřednictvím PO na základě diagnostiky ŠPZ a podpořena i v rámci šablon OP VVV. Dosud nesystémová podpora tak bude řešena v rámci systému společného vzdělávání.

K bodům 21 až 24 (§ 19)

odst. 1

Duplicita zákona v tomto ustanovení působí rozrůzněnost výkladu a velká část zainteresovaných subjektů ji vnímá jako zakládající rozpor s nejlepším zájmem žáků se SVP. Zařazování žáků se SVP je řešeno v rámci školského zákona, ale přesto je u velké části veřejnosti vnímáno ve vyhlášce negativně, jako diskriminační a zavazující nejprve všechny žáky vzdělávat v běžné škole. I když současná vyhláška v tomto směru pouze duplikuje text zákona, zjednodušením právního předpisu bude podpořena jeho srozumitelnost a věcnost. Odstraněním textu ustanovení nedochází ke zrušení či ohrožení principů inkluzivního vzdělávání nastavených zákonem.

odst. 2

Pro praxi je opodstatněnou změnou vypustit v odstavci slovo „škola“. Vzdělávání žáků se stejným druhem zdravotního postižení v jedné třídě, skupině, je v jejich nejlepším vzdělávacím zájmu. Jednoduchost škol je obtížné respektovat v oblastech s nižší populací, kdy vzdálenost jednotlivých škol zřízených podle § 16 odst. 9 způsobuje obtížnou situaci v dopravní obslužnosti a dostupnost těchto škol pro žáky se SVP je náročné nejen časově, ale i fyzicky a sociálně (odloučenost od rodiny aj.).

odst. 3

Jde o legislativně-technickou změnu.

odst. 4

Navrhovanou úpravou se otevře větší možnost pro vzdělávání žáků se závažnými poruchami učení, závažnými poruchami chování a kombinovaným postižením v menších žakovských kolektivech, které jsou při vzdělávání žáků s těmito druhy zdravotního postižení v jejich nejlepším zájmu. Vzdělávací program a jeho očekávané výstupy budou přitom vycházet ze vzdělávacího potenciálu těchto žáků, stanoveném na základě diagnostiky ŠPZ.

K bodu 25 (§ 20)

U diagnostiky žáků s mentálním postižením dochází ke sjednocení termínů rediagnostik ve stejných intervalech daných ustanovením § 15 a § 23. Pokud ŠPZ stanoví dobu platnosti doporučení, je nadbytečné je výslovně limitovat. Jestliže má žák doporučení k zařazení do školy nebo třídy pro žáky s lehkým mentálním postižením je první doporučení platné nejvýše po dobu jednoho roku a dále pak nejvýše po dobu dvou let. Jedná se o další významnou

možnost jak redukovat nadbytečné či neúčelné činnosti ŠPZ a administrativní zátěž škol. Neustálá rediagnostika žáků s mentálním postižením je zdrojem vypjatých emočních situací nejen pro žáky se SVP, ale také pro jejich zákonné zástupce.

K bodu 26 (§ 22)

Návrh upřesňuje, že dva roky po převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální je následné vyšetření opodstatněné, neboť původní diagnostiku může ještě upřesnit. Další rediagnostika by se měla v souladu s účelnou podporou žáka se SVP ve vzdělávání zpravidla provádět podle povahy speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Snížením administrativní zátěže na straně ŠPZ spojené s úpravou termínů rediagnostik se zároveň otevře větší prostor pro účelnější variantu – podporu žáků se SVP pracovníky ŠPZ přímo ve vzdělávacím procesu.

K bodu 27 a 28 (§ 23)

Ustanovení doplňuje a upřesňuje následné vyšetření jeden rok po zařazení nebo převedení žáka do třídy, oddělení nebo skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 zákona nebo vzdělávání žáka podle rámcového vzdělávacího programu základní školy speciální. Další rediagnostika by se pak měla zpravidla provádět v zájmu účelné podpory žáka se SVP ve vzdělávání v období vzdělávací dráhy, které je závazné pro očekávané výstupy žáka a klíčové kompetence – tedy na konci třetího ročníku a pátého ročníku, a poté na konci povinné školní docházky v souvislosti s dalším vzděláváním žáka v systému středního vzdělávání. Jiné termíny jsou odůvodněné, pokud dojde k podstatným změnám vzdělávacích potřeb žáka.

K bodům 29 a 30 (§ 24, 25):

Víceoborové třídy zřizují střední školy převážně v oborech vzdělání kategorie E technického zaměření. Stávající právní úprava žádným způsobem tyto postupy neupravuje. Na základě zjištěných skutečností se jeví jako nutné nastavit pro školy jasná pravidla pro zřizování víceoborových tříd. Nastavení pravidel pro zřizování víceoborové třídy je nutné také učinit v souvislosti s přípravou nového systému financování regionálního školství a z důvodů efektivního využívání prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu příslušnými školami. Novela vyhlášky proto upřesňuje podmínky pro zřizování víceoborových tříd v jednotlivých kategoriích dosaženého vzdělání a podmínku pro stanovení nejvyššího počtu žáků ve skupině při praktickém vyučování.

K bodům 31 až 54 (příloha č. 1):

K doplnění chybějících opatření a úpravám v nabídce pomůcek dochází na základě potřeb praxe, vývoje cen i kvality pomůcek. Ke snížení administrativní zátěže dojde financováním pomůcek s nejnižší finanční náročností z prostředků školy. Školám budou tyto náklady kompenzovány zvýšením prostředků na ONIV. Předpokládá se, že pomůcky (tedy i učebnice, kompenzační pomůcky) přidělené konkrétnímu žákovi jsou doporučovány v částce, která má být čerpána přibližně ve výši přiděleného NFN, protože mezi pomůckami obdobného nebo stejného druhu jsou pomůcky v různých cenových relacích, které se mohou lišit v kvalitě a v nárocích na pomůcku. Nevýčerpaná část NFN se nevrací, je převedena do prostředků školy, ze kterých jsou pořizovány další pomůcky pro stejného žáka, nebo pro jiné žáky se SVP. Jestliže škola nedokáže zajistit čerpání NFN na pomůcku pro potřebu žáka s podporou přibližně ve výši určené NFN, čerpá v dané situaci částku přednostně z prostředků ONIV a úspor vzniklých při nákupu pomůcek pro jiné žáky. Toto ustanovení generuje požadavek praxe škol, aby byly (dle skutečných potřeb žáků) do nabídky doplněny i levnější varianty pomůcek v jednotlivých kategoriích, kde to situace umožňuje. Klíčová je přidělená částka na pomůcku, v rámci nákupu je pak vždy postupováno dle potřeb a nejlepšího zájmu žáka, tj. je koupen takový počet předmětů a takové předměty, které nejvhodněji naplňují SVP žáka, rámcově určené názvem položky a dále popsané ŠPZ v doporučení.

Současně dochází k úpravě podmínek při přijímání ke střednímu vzdělávání ve 2. – 5. stupni PO. Ve 3. stupni PO jsou nově doplněny dvě nové subkategorie žáků se SVP pro přiznání uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky.

K bodu 55 a 56 (příloha č. 2 a 5):

Provádí se změny ve vzoru IVP a doporučení vyvolané novelizací právního předpisu, zejména vyplývajících z bodů 1 až 4 (§ 3).

K článku II

K bodu 1

Vzhledem ke změně v některých podpůrných opatřeních, kdy je dotčena rovněž i jejich normovaná finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu podle školského zákona, je nutné upravit v přechodných ustanoveních právní režim již vzniklých právních vztahů. Z důvodu právní jistoty se volí režim, že dosavadní podpora se i nadále řídí dosavadními právními předpisy.

K bodu 2

Přechodné ustanovení řeší právní poměry pro případy, kdy na základě dosavadních doporučení působí ve třídě vyšší počet pedagogických pracovníků, než je stanoveno v § 17 odst. 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění navrhovaných změn.

K článku III

Nabytí účinnosti vyhlášky se navrhuje dnem 1. 3. 2019.